

[Carl P. Jensen.]

hensyn til lokale forhold — herunder også konsekvensen af højesteretsdommen fra 1953 — men på den anden side tager videregående hensyn end snævre lokale interesser, til skade for mere samfundsmæssige hensyn.

Jeg tænker her på spørgsmålet om opholdsbestemmelsen som forudsætning for at kunne få anvist lejlighed, hvilket i høj grad er et problem, der har forbindelse med bevægeligheden på arbejdsmarkedet. Jeg erindrer således et eksempel for nogle få år siden, hvor 5-6 murersvende fra forskellige steder i landet var rejst til Nordjylland for at arbejde. Efterhånden blev den by, hvori de boede, udbygget, og resultatet var, at de blev arbejdsløse. Samtidig var der en murermester i en sjællandsk by, der manglede arbejdskraft. Der var et betydeligt boligbehov, men alligevel nægtede man at give igangsættelsestilladelse, d. v. s. statslån, fordi de manglede arbejdskraften. Ved boligministeriets bistand formåede man at få de 5-6 murersvende til at tage arbejde hos denne murermester, der havde tilbudt dem arbejde ud i fremtiden. Men så begyndte vanskelighederne. Der skete simpelthen det, at et enkelt medlem i det lokale boliganvisningsudvalg sagde nej, og det til trods for at boligministeren lod sin departementschef rejse til — nå nej, jeg skal ikke være indiskret og nævne byens navn, fordi det pågældende medlem af dette boliganvisningsudvalg senere fik til opgave at tilrettelægge bevægeligheden på arbejdsmarkedet.

Noget af det, der vil vække tilfredshed hos bygherrer, håndværksmestre og arbejdere, er, at loven vil give mulighed for at skabe forudsætninger for noget i retning af en langtidsplan, idet man her går bort fra de faste årlige rådighedsbeløb, hvis virkninger var, at lånetilsagnet udstedelse var bundet af finansåret. Ved den nu foreslåede ændring opnår man bedre betingelser for at skabe en stabil byggerytme — som det siges i forslaget. Og dette er en afgørende forudsætning for at kunne forfølge de øvrige formålsbestemmelser, f. eks. ved at mindske sæsonvirkningerne, noget, jeg mener er særlig påkrævet, fordi parterne på arbejdsmarkedet har vanskeligt ved selv at finde rytmen.

Der peges videre på bestræbelserne for at

fremme rationalisering og nye byggemetoder og for at udvide og billigøre byggeriet. Boligbyggeriet må betegnes som en nøgleindustri, men en industri, som går langt udover den egentlige materialeindustri, man først og fremmest tænker på, når man taler om byggeriet som nøgleindustri. En årsproduktion på f. eks. 25 000 nye lejligheder giver normalt et tilsvarende antal nye hjem, der skal monteres, og tænk på, hvad det betyder for møbelindustrien, tekstilindustrien, keramisk industri, elektriske artikler og alt, hvad der i det hele taget skaber en bolig. Det vil sige, at hele samfundet har den allerstørste interesse i, at produktionskapaciteten udnyttes på den mest hensigtsmæssige måde, og derfor er der grund til at være opmærksom på, at forslaget lægger betydelig vægt på dette problem.

Dette giver også anledning til at pege på, at man allerede må være opmærksom på disse spørgsmål på projekteringsstadiet. Jeg er bange for, at man her har glemt et vigtigt led. Jeg tænker på honorarreglerne, der er baseret på procentberegning i forhold til byggeriets anskaffelsessum, et forhold, der ikke gør det indlysende, at f. eks. arkitekter er særlig interesserede i at billigøre et byggeforetagende. Jeg vil gerne sige, at mine bemærkninger herom ikke må opfattes som et angreb på arkitekternes hæderlighed, men derimod på honorarprincippet, som også gælder for ingeniører og sagførere.

Ved et byggeforetagende, der f. eks. er anslået til at koste 3½ mill. kr., udgør arkitekthonoraret alene ca. 70 000 kr. Hvis nu arkitekten ser det som sin opgave at billigøre dette projekt, f. eks. ved at finde frem til den mest hensigtsmæssige byggemåde, hvor han kan anvise anvendelse af moderne tekniske og mekaniske hjælpemidler, og hvis han desuden gennemdrøfter de enkelte arbejdsprocesser med håndværkere og entreprenører, undersøger nye materials anvendelsesmulighed og måske ændrer sine tegninger og konditioner for i højere grad, end det ofte er tilfældet, at bringe teori og praksis i overensstemmelse med hinanden, så kan dette meget grundige arbejde måske medføre en besparelse på 15 pct. eller ca. ½ mill. kr., men hvis arkitekten havde holdt sig til det engang vedtagne, som man gjorde for 20 år siden,